

LA LLUMANERA

DE NOVA YORK

REVISTA CATALANA

DIRECTOR: ARTUR CUYAS.

DE NOVAS Y GRESCA

DIBUIXANT: FELIP CUSACHS.

ANY 2

NOVA YORK, JULIOL 1875

NUM. 9

La Llumanera de Nova York.

Aquesta Revista il·lustrada Catalana se publica a Nova York lo dia primer de cada mes.

Augmentat lo nombre de sas planas de quatre que n' tenia fins á vuyt, sen dedicarán dos, la da y la fa, á dibuixos originals ó reproduhíts que representin escenas catalanas, costums y tipos yanquis, sucesos de actualitat, caricaturas, obras de art, etc., etc.

Las altres planas contindrán novyas, descripcions de costums americanas, articulos serios y jocosos, correspondencias de varias parts del mon, poesias originals y traduhydás dels millors poetas extrangers, cuentos, epigramas, etc., etc.

La Exposició que ha de celebrarse á Filadelfia en lo any 1876, y los preparatius que fan, aixís en los Estats Units, com á Catalunya pera aqueix certamen mereixerán la atenció preferent de LA LLUMANERA.

Suscripció per un any:

En los Estados Unidos.....	(currency).....	\$2.50
En las Islas de Cuba y Puerto Rico.....	(en paper) \$5.00.....	2.50
En España y otros puntos d'Europa.....	(en or).....	2.50
En las Repúblicas de América, etc.....	(en or).....	3.00
Un número sol.....		25 c.

Se insertarán en LA LLUMANERA los articulos y correspondencias de curtas dimensiones que envíen los suscriptores y sean admisibles y també se reproduhíran per medi de la foto-litografía los dibuixos que tingan algun mérit.

Interinament los Agents de LA LLUMANERA serán:

E. Puig y Cia., 40 y 42 Broadway.....	NOVA YORK.
M. Capó, Royal Street.....	NOVA ORLEANS.
Alorda, Gonzalez y Cia "LA ENCICLOPEDIA," Agents generals en la Isla de Cuba, O'Reilly 59.....	HABANA.
Lopez Bernagosi, Rambla del Centro.....	BARCELONA.
Eudaldo Puig, Plassa Nova.....	ID.
VERDAGUER, Rambla.....	ID.
Alberto Berges, 3 Clifton Street, Fitzroy Sq.....	LONDRES.

Los que villan ser agents de LA LLUMANERA en altres punts podrán oferir los seus serveys per carta.

Totas las cartas y comunicaciones deurán dirigirse:

"Al Director de LA LLUMANERA

"Care of E. Puig & Co.—Box 4468.

NEW YORK.

L'esperit catalá.

Cridém l'atenció dels lectors cap á las cartas que avuy publicuém, una en prosa y l'altre en vers, que habém rebut respectivament de Puigcerdá y de Puerto Cabello, ciutat marítima de Venezuela.

Varias son las consideracions que 'ns fa brollar la lectura d' eixas dos cartas.

Ellas il·lustran palpablement l'esperit patriótic que ve á ser la segona ánima dels catalans.

Lectors, fixéuvos bé en aqueixas cartas.

La significació que tenen es més fonda de lo que sembla á primera vista.

¿Qué vol dir eixa carta del Alcalde segon de Puigcerdá escrita en mitj dels trastorns d' una guerra encarnissada?

¿Qué volen dir eixos versos d' un marino catalá dedicat á negocis de comers en una ciutat d' América?

L' un, en lo bell cor de las montanyas, allá en los confins de Catalunya, entre las runas d' un siti gloriós y los enemichs que infestan la contrada, y l'altre, emigrat á terra extranya, á més de mil lleguas de la patria, aqueferat ab los cuidados de sa vocació mercantil; abdós reben un número de LA LLUMANERA, y, com si aquesta fos una guspira, els hi encén lo amor patri y esclata una fogarada d' entusiasme, y agafan la ploma, y ens envían á través del mar eixas dos cartas qu' ens han fet plorar de satisfacció y han conmogut las fibras del nostre patriotisme.

No es pas LA LLUMANERA la que ha fet aquest miracle; be prou qu' ho sabém y be prou que sentim que no sia més digna de la patria: es la influencia mágica que té l' nom de Catalunya pera sos fills, hont se vulla que 's troben y com se vulla qu' estigan: es la corrent eléctrica que uneix los cors de tots los catalans, y que al tocarne un en nom de la Patria fa respondrer á tots ab una descárrega de patriotisme.

Cada demostració d' aqueixas que rebém ens fa sentir més la nostra petitesa. Estém convenuts de que LA LLUMANERA no mereix los favors que reb: compreném que lo seu sol mérit está en lo lloch hont fa la llum, y vodriam de bona gana qu' altres mans més dignas s' encarregassen de mocar sos blens.

Peró ensemps que 'ns mostran la nostra poquedat, eixas penyoras ens donan coratge pera seguir avant en la nostre empresa, segurs de que trobarém sempre bon aculliment entre los fills amants de Catalunya.

Y ¿quin es lo catalá que no estima á sa patria? ¿Quin es lo fill de Catalunya que no diu ab orgull: só catalá? Ah! pera los catalans l' amor á la patria es la essencia de la vida, y, no ho dupteu, eix inténs amor patri de sos fills, eixas benediccions que li enviém los de fora, eixa sanch ab que per defendrerla l' han empapada los mártirs de la nostra independéncia, tot axó es l' adob qu' ablaneix sas pedras y fa brotar espigas de sas rocas.

Y aqueix amor, ni l' escursa la llunyaria, ni l' gasta l' temps. Nosaltres lo sentim creixer cada dia; y estém tan lluny de la nostra terra! y fa tretze anys que no 'n respirém l' alé!

¡Ja ho veyeu! Al crit de LA LLUMANERA, qu' es lo crit d' anyoransa que s' escapa del cor al recordar la patria, responen ab la fidelitat del eco tots los pits catalans escampats pel mon.

Altres consideracions ens inspira la carta de Venezuela, y son: que no hi ha poble en la Terra hont no hi hagia un catalá, y que tots los catalans son poetas aixís con músichs de naixement.

Son esperit emprendor els porta á tot arreu, y no extranyariam que algun dia tinguéssim un suscriptor al Polo Nort.

Y ja sian marinos, ja sian comerciants, ja 's dediquen á una carrera científica ó á una ocupació industrial, sia que hagian cultivat las lletras ó no hagian cultivat més que 'ls camps, tots tenen en lo cor un doll de poesia, y d' ell ixen los versos ab la mateixa espontaneitat ab que naixen en los camps las margaridas.

Es que tenim en la massa de la sanch l'esperit dels antichs trovadors, com hi tenim l'esperit dels Almogavars!

Es que, y axó ho dihéu ab la convicció més plena, lo catalá es la llengua de la poesia! Si algú ho dupta, si algú no ho creu, no té més que llegir las preciosas poesias qu' avuy donan brillo á LA LLUMANERA.

Los Gegants.

A Barcelona s' han estrenat enguany uns gegants qu' han cridat l'atenció pel bon gust y riquesa de sos vestits.

Los diaris de la capital del Principat ens contan ab tots los *ets* y *uts* com están fets eixos vestits, y ens diuen quin artista els ha ideat, quina modista els ha cusit, quin passamaner ha fet los sarrells, quin perruquer ha fet las perrucas, quin argenter las joyas, etc., y luego ens fan á saber que lo gegant representa al sabi Salomó y la geganta á la reina de Sabah.

Tot axó ens fa pensar qu' en aquest mon hi ha molts gegants com los de Barcelona: gent grossa, de molts campanillas, que passen uns per sabís,

altres per poderosos, homes y donas de ringo rango que van fent lo maco pels carrers de las ciutats, y que necessitan, pera lluhir lo garbo, que un artista els dibuixe los vestits y una modista els hi cusi y un perruquer els pentine y un argenter els carregue de joyas, y l'endemá ens contan los diaris lo que porta eixa gent, ni més ni menys que si fossen los gegants de Barcelona.

Si els treguéssim tot axó que portan á sobre veuríam que, lo mateix que los gegants, son vuyts de dintre.

Y aixís com los gegants representan los restos l'antiga idolatria, la gent de que parlém representen los restos de la idolatria moderna. Perque encara hi ha alguns papanatas que 's creuhen qu' eixos homes son deus y devant d' ells s' agenollan pera felshi reverencia.

La sola diferencia qu' hi ha entre los gegants de carn y los de fusta, es que aquestos portan las *trampas* devant, y aquells las portan darrera.

¡Vergonya!

Gran, molt gran ens la ha causada la lectura de las últimas novyas de Madrid referentes á la Comisió que ha de representar á Espanya en la Exposició de Filadelfia.

La política (¡malehida siga!) y las cuestiones personals han fet malbé tot lo que s' havia fet pera quedar ab lluhiment en eix certamen.

No en va diuen los extrangers que 'ls espanyols no servim més que pera fer corregudas de toros.

¡Sempre habem de ser los mateixos! Sempre ho mirém tot baix lo punt de vista de la conveniencia personal ó dels principis de partit! May volém sacrificar la una ó 'ls altres en benefici de la Patria.

¡Pobre Patria! Quan desgraciada te fan tos fills!

¿Qué hi fa que perdém á Filadelfia la ocasió de lluhirnos, y de lluhirnos ab profit y ab gloria, si mentres tant quedan satisfets los nostres rencors personals? Que hi fa que tot lo mon se rigui de nosaltres y digui que no fem res ben fet, si mentres tant *se fa política* qu' es lo mateix que dir *no 's fa res*.

Quasi comencém á creuer que 'ls que 's burlan de nosaltres tenen rahó. Quasi ens venen ganas de riure á nosaltres mateixos, sols que al pensar que també som espanyols ens cau la cara de vergonya. ¡Vergonya!

Advertencia.

Son molts las queixas que rebem dels suscriptors de la isla de Cuba perque 'ls Agents no 'ls serveixen ab puntualitat los periódichs. Nosaltres habem encarregat la major eficacia en lo servey, y si algú no reb lo periódich ó be lo reb massa tart li preguém que s' entenga ab los Agents generals de Cuba, senyors Alorda y Gonzalez, de la Habana, los quals tractarán de posarhi esmena.

També ens escriuhen de Barcelona qu' algunas mans poch netas s' emportan (no volém dir *roban*) LA LLUMANERA dels cafés y casinos hont está pera conveniencia dels parroquians ó socios, y encara que considerém axó com un elogi de LA LLUMANERA desitjariam que 'ls aficionats se la procurassen d' una altre manera més noble pera ells y més profitosa pera nosaltres.

Nova York 1 de Juliol de 1875.

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

DE 1875.

Patria, Fides, Amor.

Quasi al mateix temps qu'á Barcelona veuen avuy la llum en LA LLUMANERA las tres poesias qu' han obtingut premis ordinariis en lo Consistori que se celebrá lo dia 2 de Maig en lo saló de Llotja. Travall inútil fora senyalar las bellesas qu' eixas poesias enclohuén. Basta llegirlas pera trovarlas en ellas escampadas. Seguidament publicuém també dos que foren premiadas en los Jochs Florals que se celebraren en Montpellier y dels que ne donguerem compte en lo número 7 de LA LLUMANERA. Galanas poesias abdos, especialment la dedicada á la llengua catalana!

En la part il·lustrada doném los retrats dels Set Mantenedors y dels poetas que han obtingut premis, aixis ordinariis com extraordinariis.

Als esforços d' En Venanci Camprodon y del conegut editor Senyor Bastinos y á la amabilitat y cortesia del Secretary del Consistori, Senyor Roca y Roca, debém lo privilegi de poder dar á coneixer poesias y retrats als nostres lectors, y per axó volem expressar aquí la nostra regonexensa.

I n Consó dels Aucells.

(PREMI DE LA FLOR NATURAL.)

Un jorn, qu'estava prop de la mar,

Blanca gavina me va contar

Que quan brillavan

Las neus primeras

Y els frets glassavan

Las flors darreras,

Prop de la platja van reunir-se

Las aus, que volan del món al cel,

Per despedirse

Del oronel.

L' oronel deya, deya cantant:

—“D'una donzella y un bell galan

Saber voldria

Quina es la historia;

Aixis un dia

Dolça memoria

Tindrè quan vegi lo cel y l'ona,

Y á l'oreneta la contaré.”

La papallona

Vá dir:—“Jo ho sé.

Amors se deyan davant de mí

De nit y en l'ombra de mon jardí.

Quasi envejantlos

Jo 'ls escoltava;

La nit miran'los,

S' il·luminava,

Y la parella d'amor soureya,

Mes no puch dirvos qu'esdevingué.”

La tortra deya

Cantant:—“Jo ho sé.

Ell á la guerra va haver d'anar,

Ella no feya mes que plorar.

Sos plors, ufanas

Rosas marcian,

Y mas germanas

De dol morian.

De trista ausència molts jorns ja feya,

No sé si novas d'amor rebé.”

Y el colóm deya,

Joyós:—“Jo ho sé.

D'amor y gloria corréus ne sóm.

Oíu las novas del blanch colóm.

Los dos vivian

De sas imatjes;

Per mí rebian

Dolços missatjes.

De nit, de dia, sempre volava.

Per qué ell á rébrer-m' may mes vingué?”

Lo corb xiscava:

—“Bé prou qu' ho sé!

Sa carn glassada ni 'l corb la vol,

Sa sanch vessada la seca 'l sol.

Dins la fossana

De morts rublerta,

Dorm en la plana;

Ja no desperta!

Pobra estimada! Com á ell dormíula

Y 'l veuré en somnis. Qu'esdevingué?”

L'óliba xiula:

—“Bé prou qu' ho sé!

Per fer que rézen per lo finat

Fa temps tres voltas he gemegat.

M' oi sa mare,

Mori de dol.

La núvia encara

Plorar lo vol.

Al cel trovarlo joyosa espera;

No sé si plora. Qu'esdevingué?”

La cadenera

Vá dir:—“Jo ho sé.

Sóta d'un sálzer d'un monestir

Veig una monja que vol morir.

Del cel s'anyora,

Parla d'un mort,

Remembra y plora

La seva sort.

Quan l' he dexada, trista sonreya.

Tinch de trovarla quan tornaré?”

L'áliga deya:

—“Jo sols ho sé.

Damunt dels núvols, ab ull ardit,

Al sol mirava de fit á fit,

Com colometas

He vist juntadas

Dos animetas

Enamoradas.

Volant, fugiren lluny de ma vista,

Volant y sempre pujant al cel.”

—“Historia trisa!”

Diu l' oronel.

Altras historias se van contar

Ans que la lluna sortís del mar;

Cap d'a'egria!

Las aus ploraren;

La nit venia

Quan se 'n anaven,

La nit que porta negra coroma.

L' oronel deya l'úl im cantar,

Y, rán de l'ona,

Passava 'l mar.

FREDERICH SOLER.

Los Companys de Sertori.

(PREMI DE LA ENGLANTINA D'OR.)

He multe que se manibus Q. Sertori

Turnus terre mortaliu otanium.....

Devora d'Ausa, d'un bosch á dins,

Sentats y tristos entre los pins,

Del las Sertori soldats forçuts

Ben clar se diuhen sense par ar:

—Ja no hi ha pátria; ja sóm retuts!

Y la vergonya no 'ls vol matar.

La nit es negra, com són dolor;

Del vent que passa s'ou lo remór

Brunzint pe 'ls arbres, y un vell, que 'l sent

Molt baix mormola:—Plorós está,

Companys, oiulo, que compta 'l vent

La mort traydora del capitá.

Un legionari contesta trist;

—Al las Sertori morir no he vist.

—Aquella tarde, diu un soldat,

Dos cops va dir-me “soldat fidel.”

—Aprop sa tenda, com encisat,

Respón un altre, mirava al cel.

—Són crit d'ajuda, quan va morir;

Diu un dezeni, jo vaig sentir,

Y encara, oíntlo, se 'm trencá 'l cor.

Pe 'l fals Perpenna va ser venut!

Y tots esclaman:—Sertori es mort!

Plorém la pátria, l'honor perdut!

—Ja res nos resta, diu un soldat.

—Respon un altre:—Roma ha guanyat

Y s'ou brunzir-me mes fort lo vent,

—Nostres victorias perdudas són.

Adéu Iberia! cridar se sent;

Y un vell pregunta:—Qué hi fém al món?

Ningú contesta, restan callats,

Creuats los brassos, los caps baxats,

Y el vent que passa xiula mes fort.

—Pera ser lliures tant sols podém,

Diu un, refugi trová en la mort.

Y tots responen:—Morir debém.

—Morim, un crida, morim aquí

Ahont al náixer lo sol vegí!

—Ay! Sospirantne, diu un soldat;

Dolça Salauris, ja no 't veuré!

Y un legionari:—Tot ha finat,

Crida, y á Emperis no tornaré.

—Sant Barcino, pátria del cor,

May mes ab joya veuré ton port;

Mormolan altres.—Morim aquí!

Tots cridan, y algan, fent sacrament,

Las mans en l'ayre, y 's sent brunzir,

Blincant los arbres, mes fort lo vent.

—Ma pátria es Grecia, m'aymia l'art,

Y al món per sempre vull recordar,

(Prent un marbre, los diu un grech.)

Del gran Sertori la negra sort,

Sa heroica historia, sa gloria, 'l prech

Que diu nostr'ánima, donantnos mort.

D'una dezena lo capitá

Li dicta:—“Ab ferro, mort se van dá

“Del brau Sertori soldats forçuts,

“Car desitxavan morir com ell

“Y no volian viurer retuts.”

Y graba 'l marbre lo curt coltell.

Lo grech treballa sense parar,

Los colps que dóna s'ouen sonar,

Lo vent s'escolta mes fort brunzir,

No llú una estrella, tot es fosc,

Y tots mormolan:—Debém morir.

Adéu per sempre gloria y amor!...

De sa estimada l'amor fidel

Los uns recordan, mirant al cel;

Volan los altres, ab l'esperit,

Cap á sa terra, cap á sa llar;

Sempre treballa lo grech ardit,

Los colps que dóna s'ouen sonar.

—Adéu per sempre, mare del cor!

Un jóve crida, ploréu ma sort.

—La meva es morta, respón un vell,

Y avuy vers ella se 'n vá son fill.

Lo grech treballa; de són coltell,

Quan lo colp dóna, se veu lo brill.

—May mes la febre del fort combát

Tornará á encéndrerm', diu un soldat.

—May mes la joya del campament,

Diu un atlétich centurió,

Veuré.—Y escoltan brunzir lo vent

Y 's sent del marbre lo séch ressó.

Als pins sálvatges tots recolzats,

Creuats los brassos, los caps baxats.

Remembran glorias, ditxas y amor;

Lo grech treballa, negra es la nit,

Mes no tan negra com són dolor.

—Ja es fet, esclama lo grech ardit.

—Adéu Iberia!... se sent cridar;

A nostra pátria per deslliurar

Com forts lluytarem; morim com braus.

Adéu, Iberia! Tornan á dir:

Los que no volen may ser esclaus,

Pátria, 't saludan ans de morir.

Y tots empunyan los curts coltells.

Y algan los braços jóves y vells.

De “Pluton, rébros!” se sent un crit:

Ja llú de l'aua la llum brillant;

Un vell s'enfonsa lo ferro al pit,

Y diu, morintse:—Companys, avant!

FREDERICH SOLER.

Cant de Salomé.

(PREMI DE LA VIOLA D'OR Y ARGENT.)

Ego dilecto meo, et dilectus
meus mihi.
CANTICA CANTICORUM, CAP. VI, VER. 2.

L'Espós gentil, la Esposa encisadora

Abdós s'aymavan ab igual tendresa:

Ell era un rey, Ella era una pastora:

Ell era tot amor, Ella bonesa.

Y cada nit la Esposa se dormia

quan l'Espós ab un bés sos ulls tancava:

Ell feya brunzir l'arpa á trench de dia

y Ella per escoltarlo 's despertava.

—Vina ab mí; ja 'l sol daura la montanya,

oh Sulamith! la matinada es dolça,

y 't he fet amor méu, una cabanya

ab rams de tamarin y brins de molsa.

Ningú la sap: encare e p pastora

tremolenca d'amor l'ha trepitjada:

ofrena es del Espós que t'enamora:

jo per tú y tú per mí: tu ets ma estimada.

Eixa via que veus de verda alfombra

hi mena dret....; quins marges y voreras!

Flayran be 'ls rosers y fa bon'ombra

l'ample y espés fullam de las moreras.

Si 't cansas pel camí, m'amoroseta,

frondós prat trobarém que 'l sol no escalfa,

y 'ns asseurém tots dos damunt la herbeta

y jo posaré 'l cap sobre ta falda.

Afanyat; guayta, desde assí se ovira

son vert teulat d'eterna primavera:

hi som aprop; no sens ja com sospira

la font que 's peus li besa joganera?

Ja hi som: quina frescor y quina flayre!

flors que trepitja, brancas que 't coronan,

font clara, raigs de sol y onadas d'ayre,

oh Sulamith, la benvinguda 't donan.

Jo he deixat mon palau sols per aymarte

y eix niu petit hi fet per tu, m'aymia:

si mos somnis eix niu pogués contarte

quinas cosas mes dolsas que 't diria!

Acostat: ningú 'ns veu. Plé d'esperansa

prop teu se 'm gonfia 'l pit, oh esposa bella,

com lo pit del colom trist d'anyoransa

quant atrapa y enronda á sa parella.

Acóstat; ningú 'ns ven. ; Qu'es, me demanas, aquest renior? ; per ço besam' no gosas? tal volta 'l fan las tortras boscatanas qu'entrar assí 'ns han vist.... ; son tant gelosas!

Desclou ex cinturó que 'm desespera! Dexe caurer la túnica prehuada: ; ja 't cobrex fins als peus la cabellera com cobrex un joncá font regalada!

Qu'hermosa qu'ets, qu'hermosa qu'ets, aymia! Pastoreta gentil d'eixas montanyas, jo t'am' cada jorn mes y ésser voldria lo tel mes amagat de tas entranyas.

Te ha donat son trepitj dayna llenjera y es ton coll com de tórtora galana, y son tos fins cabells tanys de palmera y es ta boca la flor de la magrana.

Lo sol beu llum en tos ullets encesos; tas galdas prats de lliris, son hermosas; tos pits que may han aplanat mos besos dos flochs de blanca neu que erian rosas.

Quin plaher! al estrenyer ta cintura ma ubriaca pensa de aquet mon se oblida, y en un bes llarch, brulant, plé de ventura, sento, ma esposa, que 'ns partim la vida.

Deturat temps! mir' á l'aymada mia; no has pas vist may, oh, monstre de feresa, alegría en lo cel com m' alegría, ni bellesa en lo mon com sa bellesa.

Oh amor; ja defallexes fatigada y ab tas festas y jochs ja no m' animas: dorm, dorm, oh Sulamith; ton son m' agrada perque fins somniant dius que m'estimas.

Ton blex cansat que ma victoria canta ressona dins mon cor ab do's misteri, com ressona á la nit dins l'Arca santa la suau armonia del psalteri.

Oh Sulamith, tú ets bona entre las bonas; tú ets hortet tancat, font sagellada; jo sol flayro tas flors, béch en tas onas; jo per tú y tú per mí: tú ets ma estimada.

En nostre amor s'hi enclou, muller hermosa, la vritat, la bondat y la bellesa: de sagrar nostre amor, oh casta esposa, jo te'n faig verament santa promesa.

Ufanárten be pots! A sa memoria los esclaus y senyors, los forts y febles acotarán lo cap: signe de gloria, tothom ne tindrà esment en tots los segles.

Y eix niu petit qu'he fet per tú, m'aymia, estendrà son fullam per prats y comas, per montanyas y plás, y será un dia la cabanya payral de tots los homes.

Benehiré lo herbam de aqueixas serras, flayre de vida llensará ex paratje, y pastors y remats de totes terras assí farán un jorn saut romiatje.

Ab ofrenas y prechs las mans impuras, tremolosas damunt del pit creuhadas, assí vindrán las géneras futuras á besar lo polsim de tas petjadas.

Y 'l cadávre del mon, alsant sa llosa, redressantse en la terra redimida, assí vindrá ab má seca y temerosa á trucar á las portas de la vida.

Dins sa cambra reyal, en dolsos llassos assó 'l bon Rey á sa estimada deya, y mentres ella, esclava entre sos brassos, ben ferida de amor, de amor sonreya.

Núvols d'encens lo sagrat llit cobrian y chors de místichs serafins cantavan, y las espasas nuas relluhian de milérs d'àngels que al entorn vetllavan.

ANCICET DE PAGES DE PUIG.
—o—
JOCHS FLORALS DE MONTPELLIER
DE 1875.
La festa major.
(MEDALLA D'OR.)
I.

Fa temps que te malaltia la povilla de ca 'l Prat; al costat del llit la mare no fa res mes que plorar.

—“Ja repican, mare meva; la festa majó' es demà; ; no sentiú com van pe 'l poble collas de fadrins cantant?”

Me diuhen qu'estich malalta; perque ho diuhen no ho sé pas; ; si tinch las galdas de rosa! ; si sento que 'l cor me bat!

Jo 'm vull llevar, mare meva; mon promés m'está anyorant; si ab mí no balla á la plassa, ; ab quin'altra ballará?

Lo vestit de las diadas es lo que m'he de posar; ; endressada ab tal vestit vaig ballá' ab ell l'any passat!

Las arrecadas han d'ésser las qu'ell me va regalar; sinó son aquellas, mare, no cal que me'n porti cap.

Quinas riatllas que sento! ; quinas ballas que farán! ; quantas fadrinas que passan! mare, deixáumhi anar!”

La nina esguarda á sa mare, mitj-riguent, plena d'afany; la mare esguarda al Sant-Cristo, llagrimellant raig á raig.

Y se senten fent tonada veus de cors enimorats; son los fadrinets que venen, venen pe 'l carrer, cantant.

Ja han girat la cantonada, ja se senten mes los cants; ja la colla fadrinenca es al devant de ca 'l Prat.

Llavors la pobre malalta sembla que 's vulgui axecar: —“Aturáuvos, aturáuvos; anem y cantem plegats.”

Peró 'ls fadrins no la senten, y passen que passarán; y la tonada s'allunya com un aucell que se'n va.

II.

Festa major benivolguda, ja fa un any que t'anyorém; venitú tú y la primavera totas dosetas ensemps.

Se fon la neu de las serras; rumbejan los violers; esclata un axam de rosas á cada petó del vent.

En cap lloch del mon s'hi troba, en cap lloch tant bé de Deu; aquí sí que un hom pot viure sens que calgui anyorá' 'l cel.

Al meu poble hi ha balladas hont hi va tot lo jovent; sa y enllá esguarts y amoretas, d'abondó com los ramells.

Hermosa cada fadrina fa brasset ab son promés; oh! ; be son tots aquells jóves, papallons d'un bon verger!

Mes ay! un fadrí sospira y está allunyat dels demés; miréuli be las parpellas: rojas y homidas las té.

En un recó de la plassa, capicac y trist s'assén; ni dels que ballan s'adona, ni 'l tó de la cobla sent.

De sopte paran las ballas, los crits, la gatzara, 'l pler; fadrins y noyas fan rengla al cap-devall d'un carrer.

Per lo carrer ve un enterro voltat de llarch seguiment; la caxa es blanca y gornida de ponzellas de roser.

Lo fadrí que sol estava esclata en plors quan la veu, y diu, tot mirant la caxa: —“Hi ha lloch pera mi també?”

Y á ca 'l Prat en cambra trista, devant d'una negra creu, ajonollada una mare plora y resa al mateix temps.

La malalta ja está bona; no cal no que la plorén. Al espay avuy al vespre hi veuréu un estel mes.

JOSEPH MARTÍ FOLGUERA.

A la llengua catalana.

(MEDALLA DE BRONZO.)

Encare vius! ja 't sento! debades gents estranyas, oh santa Llengua nostra, t'enmortallavan ja; lo cor, la llar, la casa, las valls y las montanyas, y tot, y fins lo cel nos parla en catalá.

Ets mes bonica y dolsa que 'ls cants del fadrinatge, mes pura y mes flayrosa que 'l serenit de maig; però si cridas ; guerra! mes forta que l'oratge quan bat l'espessa pluja que cau á raig á raig.

No hi ha lloch á la terra per amagat que sia, que alguna volta, oh Parla, no 't senti ressoná'; per tot arréu hont viuhen fills de la patria mia, per tot arréu se plauhen parlar en catalá.

Y qu'es dols alla arrera del mar, en llunyas terras, pe'l catalá que's troba ferit d'anyorament, sentir la veu amiga que omplena nostras serras, poder parlá' una estona sens traduhir l'accent!

Oh Llengua, n'ets tan dolsa, que tu la parla foras que 'l cor esculliria si nó 'n tingués encar; tú fas blanir lo ferro quan planys y quan t'anyoras, tú fas alsar las pedras quan cridas á lluytar.

Ja sé que per combátre 't s'axeca vil creuhada; però per mes que rebis bravadas de veri, tú reviurás joyosa; pot la tempesta irada ser llarga, però sempre ve l'arch de Sant Martí.

No heu vist que quan se posa una riera, estreta, si enferfeguéu de pedras y herbam lo pas tapat, tota escumosa y blanca l'aygua's revolca inquieta, fins que 'ls costats esbotza y corre ab llivertat?

Quant mes vulgan que mori la nostra parla bella, nos semblará mes dolsa, rebrá molt mes condol; la flor es mes bonica quan surt de la ponzilla; quan surt dels núvols negres es mes lluent lo sol.

No tingas por, oh Llengua; per tú no mor lo dia; res podrán fer las collas que volen ton esglay; per mes furi-nta y llarga que la ventada sia, los roures balandreja, però no 'ls trenca may.

Encar aquí hi ha mares que tot l'amor que tenen als seus petits, l'espessan en catalana veu; encara 'ls nens que jauhen en lo bressol, aprenen en llengua catalana los noms de mare y Déu.

La dida mentres bressa al infantó que alleta, per adormir-lo canta cançons en catalá, y en catalá recorda glorias y amors lo poeta, y en catalá la nina se posa á festejá'.

Encara pe 'l defora se senten las corrandas; encara las fadrinas, oh Parla, 't fan de mel; encara cors que 't volen trobas á totes bandes, y á molts semblas la llengua que potsé's parla al cel.

Encar son catalanas las veus y cançons vellas que amplanen tots los masos la nit de sant Joan, mentre 'ls jóves festejan, y 'ls nens, al so d'esquesaltan la fogarada que s'alsa espurnejant. [llas,

Oh Llengua catalana! oh Llengua dels meus avis! mes dolsa que las brescas y que 'ls petons d'amor, jamay ta mel, oh Llengua, rebujará mos llavis; te tinch com l'esperansa, á mitj á mitj del cor.

Jamay puch oblidarte! los anys de ma infantesa, las oracions primeras que l'ayre al cel s'endú, las festas de ma patria, ma gloria, ma bonesa, tot lo que mes estimo, tot m'ho recordas tú.

Pe 'l gran amor que 't guardo, mon cor no té may totes mas poesias son catalans remors, [treva; y si mil cors me déssin, oh santa Parla meva, ben catalans, t'ho juro, serian tots mil cors.

Oh Llengua, pren coratge, estente encisadora, sigas la gran regina com ho vas ésse' ahí; no 'n fassas cas dels odís que 't té la gent traydora; lo sol no 's mor, se 'n pon: jamay podrás mori'.

Méntres los rius que regan la terra catalana no fugin de llurs mares ó quedin sechs del tot; méntres á somatent rebrandi la campana, quan per carrers y plassas comensa l'avalot;

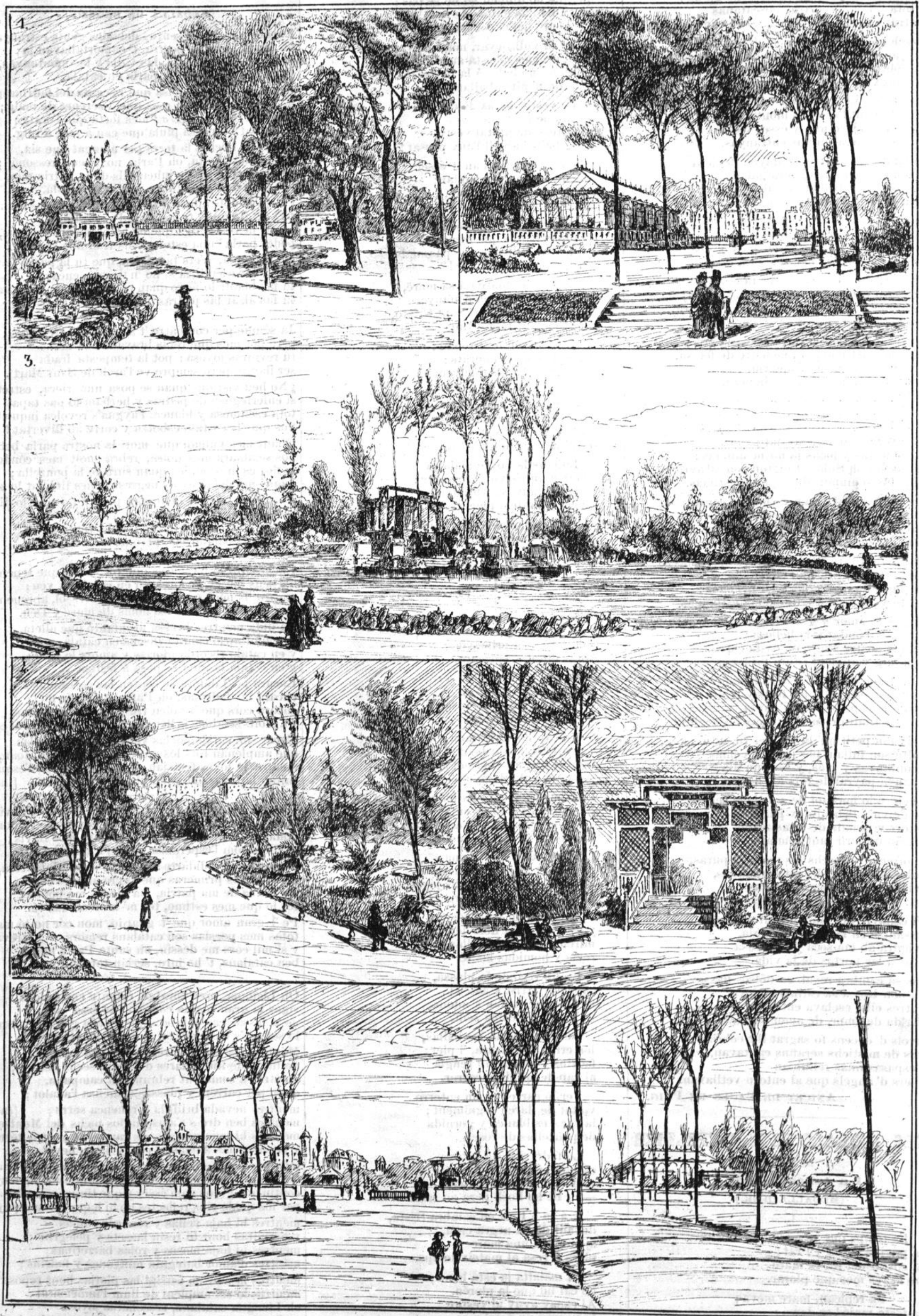
méntres nevada brilli la p'renenca serra; [rat; méntres ben dre s s'axequin los pichs del Montser- méntres hi haja espigas als camps de nostra terra, y jayos ab las flamas al cor, y 'l cap nevat;

méntres cançons nos restin; méntres hi haja historias que eseritas en sanch d'héroes, tinta que no fuig may, contin que grans van ésser y que tinguérem glorias per los quals vius reflectes no hi hagué prou espay;

méntres hi haja vellas y rónegas ruinas y hermitas hont hi resin lassets y pelegrins; méntres hi haja masos y rojas barretinas; méntres d'amor bateguin minyonas y fadrins;

méntres la mar no estripi las platjas hont reposá; méntres lo sol ampleri de llum l'immensitat: oh Llengua catalana, ressonarás joyosa pe 'ls plans y per las serras, pe 'l camp y la ciutat.

JOSEPH MARTÍ FOLGUERA.

VISTAS DEL PARCH DE BARCELONA.

(DIBUJADAS PERA LA LLUMANERA PER ANTON RIGALT.)

1. Plassa destinada á Retretas.—2. Invernadero y entrada del Parch pel carrer de la Princesa.—3. Llach, font y cascada.
4. Jardí.—5. Pont del llach, vist desde la isla.—6. Ramblas que van al Parch.

L'esperit yanki.

Tots los que hagin viatjat pels ferro-carrils d'aquet país haurán vist á uns burdagassos que de quant en quant passen pel cotxo (aqui tots los cotxos tenen un passadís al mitj y se comuniquen uns ab altres) y van venent llibres y periódichs als viatjers.

Uno vegada preguntárem á uns d'ells si eixa ocupació era molt profitosa, y ens digué lo següent:

—Lo qu' es de per si poch profit deixaria la venda de llibres, si jo no hagués trobat lo medi de ferli deixar.

—Com vols dir "ferli deixar"? preguntárem un xich sorpresos.

—Jo li diré en confiança. Quant un viatjer em compra un llibre que val, per exemple, un dur, jo no l'perdo de vista. Quant veig que ha acabat de llegir-lo, li oferesch cambiari per un altre que no val més que mitj duro. Ell, per tal de llegir cosa nova, me l'barata. Quant ha acabat aqueix, li oferesch cambiari per un periódich il·lustrat que no val més qu'un ral, y generalment també l'cambia. Quant l'ha llegit, deixa lo periódich sobre l'assiento y bon cuydado tinc jo d'arreglarlo. D'aquella manera guanyo un duro y em que tan los llibres y l'periódich.

Aquesta es una mostra del talent natural que tenen los yankis pera fer diners.

Desde petits ja son comerciants, y si poguessen vendrien á son pare y á sa mare.

Aixís com nosaltres quant ens celebren una cosa dihem: "està á la sua disposició", lo yanki desseguida hi veu una especulació y diu: "¿m'ho vol comprar?"

La máxima que mama lo yanki ab la llet es: "Fes diners, honradament si pots; però de tots modos fés diners."

Corresponsalia de LA LLUMANERA.

BARCELONA, 3 de Juny de 1875.

Senyor Director de LA LLUMANERA.

Molt senyor meu y amic, aixís com se diu "l'home proposa y Deu disposa", podria jo exclamar:—Lo redactor determina y la primavera mana.

Sembla que una de las primeras obligacions d'un corresponsal es la de la oportunitat, y los meus somiats quadros de costums, la descripció de tipus barcelonins, tots mos propósitos en fi, se n'anaren á rodar ab motiu de tenir que parlar dels Jochs Florals en ma última, y han de seguir rodant encara, perquè en aquesta no hi caben per efecte d'haver-li pres lo lloch tota aquella extensió de terreny guarnida de plátanos, qu'en Barcelona s'anomena "Lo passetx de Gracia."

Pe'ls que fà quinze ó vint anys que s'trovan aussents de la mare pàtria no pot deixar de ser interessantíssima la metamorfosis que durant aquest temps ha sofert lo tal passetx.

Jo l'recordo com si l'vejés ara.

Servíali d'entrada ó vestibul al cap de munt de la Rambla un portal antiartístich, sens mes obra que la purament precisa pera que fós portal y tingué porta que l'obris y tanqués, y ab axó y quatre celdas que feyan de caus á n'als buróts que ab burxas de ferro punxaven carros de palla, quedaban satisfetas las necessitats materials, que segons se veyá eran molt pocas, y las del art, que, per lo qu' havém dit, encara eran menos.

Un cop fora del portal, quedavan darrera d'un las muralles, y se veyá al davant l'antic passetx que l'companion sis rengleras d'arbres que feyan tres camins; dos pera la gent de peu, y un pe'ls animals y carruatges.

Al sortir del portal, qui no ha vist aquella munió de tartanas de llavors, no ha vist res.

Allavoras l'omnibus ni era conegut; lo cotxo era un mito que sols l'alcançaban los marquesos, y aquell vehicul llauget trontollador y agent oficiós del maretx mes terrible, era l' que servia per anar á Gracia saltant tot lo passetx, de manera que l'pobre viatger podia ben bé ferse la ilusió de que l'sachsejavan.

Figuris, senyor director, lo que serian las tals tartanas que quan n'hi havia alguna que tenia mollas ho marcava en la portella molt especialment a fi y efecte de tentar als que mes s'horrorisaban del temut trontoll.

De lo que era la tartana un ne pot tenir ara plé concepte, fentse portar en un carretó. Conduhit l'home d'aquella manera y sentint tot lo cami com si li garbellessen lo que tenia á dins, anava passant lo passetx y podia enterarse detalladament de quant lo constituia.

Tancavan á cada costat la seva amplaria uns pedrissons que de desde Barcelona á Gracia no mes s'interrumpian ó trencavan de quan en quan per donar pas als regarons que alimentavan los arrels dels arbres.

Per damunt del pedrís, rient y saltant, solian fer lo viatge los noys tot arrancant rosas dels roserars, plantats també sens interrupció á cada costat del passetx, y sá y cullá hauria vist sinias, camps de blat, casas de pagés, arbredas, y tot quant constituex lo camp, qu'allavoras trobava l'barceloní tantost havia dexat las portas de Barcelona.

Solsament al entrar al passetx trencaban sa monotonia, primer lo Criadero, ahont anava la gent á beure aygua ab anís, y després la font de Jesús ahont donavan xocolata y figas de coll de dama.

Aixís anava com si diguessen vegetant l'antic passetx, no sentint mes que lo trontoll de las tartanas, los renechs dels calezers y las oracions dels pochos que descalços anavan á portar un ciri á la Mare de Deu de la Bonanova; quan tot d'una s'hi obrí lo Tivoli y los Campos Eliseos, se decretá l'Ensanche, s'hi alzaren edificis, las tartanas se tornaren

omnibus, los calezers, tramvias; y, en un tancar y obrir d'ulls que, la veritat sia dita, ha durat vint anys, lo passetx de Gracia s'ha convertit en una maravel·la qu'es admiració de nacionals y extrangers quant nostra ciutat visitan.

Passar ara per lo passetx de Gracia un diumenge, sobre tot quan ja es entrada la nit, es lo mes agradable que pot imaginarse la persona mes exagerada en materia de gust.

Tot just se surt de la ciutat lo teatro de Novetats, il·luminat ab globos de gas y dexant escapar algunas notas de las óperas que s'hi cantan, ja vol tentar al que en las xafogosas vetlladas d'estiu té de passar la estona, y al passetx acú per mirar ahont la passa.

Al mateix costat de Novetats segueix lo Tivoli, teatro de campanya ahont, barrejat ab lo cant de las granotas y el trincar de gots y culletas de la gent que refresca, s'hi presentan zarzuelas la major part catalanas, sens mes pretensió que la de fer esclatir la rialla á quants hi assisteixen, per mes que de quant en quant ne surti alguna de mérit.

Segueix, immediatament y al mateix costat, lo Prado Catalán, teatro també de campanya, edificat tot de fusta y en forma de circo, y aquest no té regla fissa; es universal, cosmopolita, y de desde las tragedias de Shakespeare fins al clown del circo de cavalls, desde ls abigarrats bufos fins al excel·lent quadro de campanya de Donya Matilde Díez, tot ho ha vist y ho ha donat á veure per entreteniment y passatemps dels atareats barcelonesos.

Segueix al Prado lo Teatro espanyol; aquest es lo lloch mes espayós, lo temple mes digne que Talia y Melpómene tenen en lo passetx; la elegancia y solidés de sa construcció lo fan digne de la ciutat dels comtes, y quant s'hi representan zarzuelas que an' axó pareix estar destinat l'hermós local, bé poden dir los cantors que tenen bonica gábia, si ab canaris ó rossinyols vol compararlos algun d'aquells romántichs que tenen un crispament de nervis cada vegada que senten dir *bufo* á la primera triple.

Mes amunt del Teatro espanyol se troba l' dels Campos Eliseos, per ser lo mes apartat menos concorregut que ls altres, y reviscolat d'en tant en tant per alguna campanya ja dramática ja lírica que ab tots sos esforços no poden acabar de tornar-lo á la vida.

Bastili lo dit, senyor director, pera que vosté s'afiguri lo qu'es lo passetx de Gracia de Barcelona quan lo vespre arriba.

Tantost comensa á pondrer lo sol y los passejants diumengers van á retirar-se, uns á peu y ben vestits com poden, altres en carretelas descubertas y lluhint y fent cruixir la blonda y la seda que pels costats del carruatge besan, no s'ha vist espectacle com el qu'ofereix á la vista, la il·luminació de tots los cafés y teatros del may prou lloat passetx.

Globos bermells y blanchs, gots de tots colors; llumets de gas que com rastelleras de perlas dibuixan capritxosos rúts, acorts de las músicas de tots los teatros y salons de ball, cants d'algun qu'altre rossinyol que fa l'seu niu d'argila en lo brancat d'un arbre, y l'anímació de la gent que va y vé, y lo remor de l'ayga que brolla de fonts y surtidors, tot fà junt tant bell veure, tant agradós concert que jamay d'altre n' voldria tot aquell qui desitja combinar la poesia ab la animació y vida d'una ciutat entusiasta y populosa com la nostra.

Pera gosaria tenir aquest estiu companyias de primer ordre en tots los teatros, y en lo Prado Catalán la del Teatro catalá, ahont si vosté, senyor director, se digna venir á la ciutat dels comtes, podrà veurehi, entre altres de mellors, alguna de las produccions dramáticas d'aquest son segur servidor y afectíssim amic Q. S. M. B.

SERAFÍ PITARRA.

BARCELONA, 25 de Maig de 1875.

Estimats redactors de LA LLUMANERA: l'ordinari corresponsal d'eix periódich, no podria escriure lo mes important de l'última mesada, perquè casi tota la correspondencia l'hauria d'ocupar parlant d'ell mateix. Procuraré donchs ferho jo, lo mes somerament possible, com veix en l'últim número qu'es vostre desitj.

La festa dels Jochs Florals d'enguany, n'es estat com la de tots los anys, molt grossa festa; la concurrencia en la Gran Sala de la Llotja fou extraordinaria; damas y caballers y lo governador, y lo bisbe, y la diputació, y l'ajuntament y bònics jovencas ab olorosas flors engalanadas, omplian de gom á gom la sala, que presentava en conjunt un bonich efecte y feya glatir lo pit de agradable començó al veure aquell aplech de gent catalana, disposada á saborejar y aplaudir las bellas y la bona forma de la parla de la terra, y á saludar ab estrepit ls noms dels trovadors afortunats.

Segons tinc entés, las poesias premiadas veurán molt prompte la llum americana en vostre periódich, y llavors podreu judicar de son mérit ab bon coneixement. Lo primer premi de la Flor natural fou de D. Frederich Soler, ó sia *Serafi Pitarrá*, per sa poesia anomenada, *La Cansó dels aucells*; lo premi de la Englantina, fou del mateix Frederich Soler, per sa poesia, *Los compayes de Sertori*; lo premi de la *Viola d'or y d'argent*, l'obtingué D. Anicet de Pagés de Puig, per sa poesia titulada *Lo cant de Salomó*, verdadera y encantadora paráfrasis del Bblich *Cantar de cantans*.

Obtinguerén premis extraordinaris, D. Joaquín Riera y Bertran, D.ª Maria de Bell-lloch, D. Eduart Vidal y Valenciano, lo repetit D. Frederich Soler y D. Juan Bautista Ferrer. Per la impressió que feu la lectura de las composicions en la festa puch dirvos que fou agradable, y que en general se creu que los Jochs Florals de enguany, lluny de seguir la decadencia, han tornat á pendre vol y á enlairarse un xiquet. No sé si seguirán en lo venider l'enlairament, però com qui guanya tres premis ordinaris ja es Mestre, y com los mestres no prenen part á la lluyta, cada any queda fora de combat algun dels bons poetas, y aixís de mica en mica, vá quedant la cosa pels novells y aprenents. Aixó, per forza ha de fer que las composicions sigan en general mes fluixas que las composicions de los primers anys de la restauració de la festa, y la fluixedat podria arribar á un punt verament deplorable. Per la mostra d'aquest any, se veu que n'estem lluny encara; ab tot, aqueixas consideracions qu'apunto, fan pensar á tots los mantenedors. Espero que

un altre any vindrá nou refors d'América y veurém llavors si á la planta catalana, li provan lo sol y la terra del nou mon.

JOSEPH D'ARGULLOL.

Sr. Director de LA LLUMANERA.

NOVA YORK.

Tot passejantme una tarde
Per sobre l'moll molt solet
Mitj aburit y hasta ab fístich
Com qui no te res que fer,
Trobí la *Nova York*
Qu' es un barco molt ben fet,
Y, com qu' he sigut marino,
Cada vegada que l' veig,
Ab aquell guindat tan curro
Tirat á lo Masnouenich
Y aquell casco que demostra
Que deu anar com un peix,
Me l' quedo mirant una hora;
Y allavors fent lo mateix,
Tot passejantme l' miraba
Com que si á comprarlo anés.
Ab aixó veig un que baixa
Pel portalló, y com aquell
Que li corren al darrera,
Pren pel carrer del comer,
Portantme sota la xella
Un bulto grós de papers;
Quant tot plegat veig que s' gira.....
¡Vatá l' mon! ¡es l' Espiell!
—¡Ola! Senyó Espiell, li crido.
Y m' contesta ¡ola Millet!
—¡Ahont va, home, tan depressa?
—Cap á casa de vosté,
Perque li porto un regalo—
—¿Que no s' pot saber lo qu' es?
—Si Senyó: unas LLUMANERAS—
—¿Pró que s' ha tornat ximplet?
¿Llumaneras aquí á América?
—Peró sens oli ni blé—
—¿Qu' es alguna invenció nova?
—¡Y tal qu' es nova: ja ho crech!
Y que la claró que dona
Il·lumina l' mon enter—
—Vamos, home, no sia plaga!—
—Donchs miri; aquí te aquest plech.
Ja l' pot llegir desseguida
Y veurá l' que dich si es cert—
Vinga posam las ulleras,
Obro l' papé allí mateix,
Em poso á llegir..... ¡Vatá!
"LA LLUMANERA..... Janer.....
Nova York..... Cuyás..... Pitarrá.....
L's innocents..... En Vergés....."
Pero vamos ¿que somfo?
¡Y es un periódich complet!
¡Axó si qu' es patriotisme!
Si á n' Cuyás aquí tingué
Li daria una abraçada
De bon gust, puig la mereix.
Desd' ara vaig á suscriurem
A sis números ó set.
Vaig á escriure desseguida
Que per lo vapor primer
De la Companyia "Atlas"
Que n' despatxa un cada mes,
M'envien desde l' principi
Los sis números complets.
—Tal vaig prometre aquell dia,
Senyó Cuyás, y li prech
Que, com li dich, me l's envie
Fent aná á cobrá ls diners
A casa d' En Agostini,
Trenta sis *Beaver Street*,
Y pot disposar com vulla
Del que sempre será y es
Son admiradé entusiasta,
Servidó,
JOSEPH MILLET

PORTO CABELLO (Venezuela), Maig 21 de 1875.

PUIGCERDA, 15 de Abril de 1875.

Donchs, si senyors: fins á aqueix apartat recó de la catalana terra ha arribat la vostra publicació.

A un entusiasta país resident en Matanzas debem lo grat plaher de que ns il·luminessin los raigs de vivíssim amor de patria que per tot lo mon espargirá la ben mocada LLUMANERA.

Y lo cor plé de goig, d'agrahiment y d'esperansa ha llenat des del fons de aqueixas montanyas cubertas sempre de neu lo mateix crit que, sota l' ruent cel de la Habana al·saren aquells bons catalans que tingueren la ditxa de ser los primers en felicitarvos por vostra benemérita empresa: "¡Catalans que aixó feu, benehits siau!"

Are, com que vosaltres demanau no sols lo concurs de las suscripcions, sino materials artístichs y literaris, he pensat que tal volta rebríam ab agrado la representació de un dels episodis mes característichs del últim siti de aqueixa vila, del qual tant se ha parlat, episodi que cada dia s' reproduh, y que á fé, á fé, entusiastmava y commovia. Tal es:

"Las noyas de Puigcerda repartint la copeta d'ayguar—d'ent que, durant lo siti de 1874, oferia cada dematí á tots los defensors l'ajuntament de la Vila." (1).

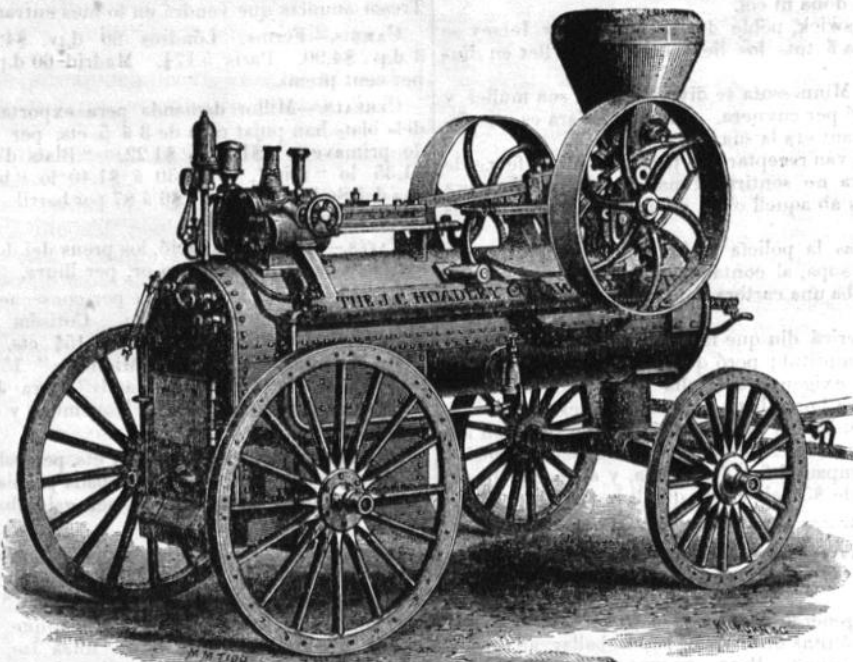
Y perque pugau fervos cabal idea de lo que aquell siti fou, vos envio la relació fidedigna que, á instancias de mos aymats companys escrigué, y qual exemplar ab gran plaher vos dedico, per lo molt bons fills de Catalunya que sou.

Feume lo favor de contarme com á subscriptor, y, si podeu publicar lo dibuix que vos indico, enviaume ademés sis números dels que l' contingun.

Quant la vostra publicació permetia composicions un xich

(1) Sentim no haber rebut lo dibuix á que eixa carta la referencia y lo reproduhiré ab gust quant arribi á las nostras mans.

LA MAQUINA MILLORADA DE VAPOR, PORTATIL, DE HOADLEY.

(PREU D'AQUESTA MAQUINA, AB RODAS \$1.175.—SENSE RODAS \$925.—PESA 4,000 LLIURAS.)

Reconeguda per tots los homes pràctics i científics com la millor màquina de vapor portàtil per a qualsevol país. Se'n fan de totes mides, desde 9 fins a 100 caballs de força i se garantisen en tots conceptes. Cada una treballa ab MENOS DE TRES LLIURAS Y MITJA DE BON CARBO PER CADA CABALL DE VAPOR, per hora. Sen seguras y están construhidas per resistir una pressió de 200 lliuras per pulgada quadrada.

R. H. ALLEN y C^a, Nova York.

ELEGANCIA

Y

BARATURA.

DEVLIN & CO.

ELEGANCIA

Y

BARATURA.

BROADWAY AND GRAND ST. BROADWAY AND WARREN ST.

GRAN SASTRERIA

DE ROBA FETA Y A MIDA, TANT PERA HOMES COM PERA NOYS.

Gran surtit de tota classe de abrichs.

Géneros escullits de las millors fabricas del món.

CAMISAS,

COLLA,

CAMISETAS,

GUANTS,

CALCOTETS,

MITJAS,

BUPANDAS,

ETC. ETC.

Dos establiment.—Un a Broadway, cantonada al carrer Grand.

Un altre a Broadway, cantonada al carrer Warren.

NOVA YORK.

ARMAS!

LOS CELEBRATS

FUSELLS, CARABINAS, ESCOPETAS Y PISTOLAS

DE REMINGTON

QUES CARREGAN PER LA RECAMARA, Pera lo exercit, marina, policia, cassa, tir al blanc, etc.

Revólvers y pistolas de repetició de un, dos, quatre, cinch y sis tirs.

BASTONS-RIFLES, CARTUCHOS, etc. (Retallen aquest avís y envien a buscar un catàloch il·lustrat de las armas de aquesta fabrica ab los preus corresponents de cada una.)

La fabrica está en Ilion, poble del Estat de Nova York.

Magatzems y Direcció per las cartas: E. REMINGTON AND SONS, 281 y 283, BROADWAY.—NOVA YORK.

La nova y celebrada Màquina de cosir, dita

LA REMINGTON,

Rebó lo primer premi en la Exposició de Viena. Aquesta excel·lent màquina se inventà y se fabrica en la gran Armeria den Remington situada en Ilion, N. Y.

SE SOL·LICITAN AGENTS RESPONSABLES Y ESTABLETOS.

Magatzems: Madison Square y carrer 23.—Nova York.

Las cartas se podrán dirigir a: REMINGTON AND SONS, 281 y 283 BROADWAY.—NOVA YORK.

LLART. LLART. ARCHER Y CLOSE.

REFINADORS Y PROVEHIDORS

DE

LLART

ET:

OIL DE PORCH.

Carrer de Franklin No. 156 y carrer de North Moore 38 y 40.

NOVA YORK.

En aquesta gran Refineria montada en gran escala, segons los adelants de la industria, se prepara l'art pels parroquians catalans de las Antillas y altres punts de América.—Bon color, bona olor y no esquitxa.—Se embota en terceroas, barrils, cunyets y llaunas, tot de patent.

CORNELL Y C^a PAPER

DE ESTRASSA Y DE MANILA.

FULTON STREET, No. 172,

(Frente la Iglesia de San Pau.)—NOVA YORK.

CHAS. J. CAVE,

(ABANS "CORNELL Y CAVE.")

Marxant en gros de

PAPER DE ESTRASSA

y tota classe de paper.

Fulton Street, No. 180.—Nova York.

J. BOHNET Y C^a,

EMPAQUETADORS DE

PERNILS

DE LAS CELEBRADAS MARCAS

"Cuba Española,"

"Callo de pelea,"

y "Viva España."

CARN DE PORCH, CANSALADA, etc., etc.,

Pera los mercats de las Antillas y de la América del Sud.

Oficina: Front Street, No. 17

Magatzem: Monroe St., 188 y 190, } NOVA YORK.

JEWELL,

HARRISON,

Y C^a.

REFINADORS

DE

LLART.

NOVA YORK.

GRAN MAGATSEM DE LLAVO DE PATATA

JOHN E. STOW,

POMAS, PATATAS y SEBAS.

Especialment pera lo mercat de Cuba.

No. 90, South Street.—Nova York.

C. F. EMERSON Y C^a,

EMPAQUETADORS DE

Pernils de la marca "PIONEER", Carn de Porch, Cansalada, Carn de Bou, Llart, etc.

WATER STREET, No. 30.—NOVA YORK.

Fusteria Catalana.

Pera la construcció de casas, botigas, y oficinas, de totes classes. Hi ha constantment un gran surtit de portes vidriades, persianas y motilurs per a exportació, y se fan calxes pera empaquetar. Se hi trobarà també tota mena de fusta de aquesta terra. Tots los encàrchs serán promptament executats per

MAGI JANER,

Malden Lane, Nos. 118 y 120.—Nova York.

HENRY LAWRENCE AND SONS,

FABRICANTS DE

CORDAS Y SACHS.

Tenen constantment un gran y variat surtit de cordas y tela de sach de totes qualitats.

Magatzem, Front Street, No. 92.—Nueva York.

P. H. VAN RIPER Y C^a,

MANTEGA

("MANTEQUILLA")

De totes callitats y empaquetada de totes menas pera la exportació.

FRONT STREET, No. 5.

NOVA YORK

BULKLEY, MOORE Y C^a,

TABACO DE MASTAGAR

DE VIRGINIA,

DE LAS MILLORS QUALITATS Y CELEBRADAS MARCAS.

Front Street, No. 74.—Nova York.

W. H. PHILIPS Y C^a,

191 FRONT STREET.

NOVA YORK.

MANTEGA

("MANTEQUILLA")

Y FORMATGE.

PERA LOS MERCATS DE CUBA.

IMPRESA DE EL CRONISTA, 64 y 66 BROADWAY.